

KEMÉNY George (1875 July 4 + March 16/1952)
Garadna, Abauj-Torna U.

To U.S. 1906, Oct. (?) / 1896

(Written by himself)

"Magyar Tribune" @ Chicago, July 10 - 1942

KEMÉNY GYÖRGY FÉLSZÁZADOS JUBILEUMA

Köztudomású dolog, hogy írók zsenialitásnak minősíteni — nem és különösen igazán megihletett gényeihetik az átlag embert meg költők életfolyamata nem éppen illető értékelést.

Természetesen, haláluk, vagy helyezzük például Csokonay Vitéz Mihály, Petőfi Sándor, Ady Endre életét, nem említve más esetleges éhen halásuk után (Reviczky Gyula), a háládatlan kortársak, szobrok emelésével óhajtották jóvátenni a velük szemben elkövetett vétkes mellőzést.

Ha ez volt a sorsa a szülőhazában élő költőknek, mennyivel reménytelenebb és nehezebb volt a helyzetük az Amerikába kisodródott tehetséges költőinknek?!

Rudnyánszky már nincs az élők sorában. Kemény György még köztünk van. Ebben az évben ünnepi írói és költői tevékenységének félszázados jubileumát s azért vele akarunk foglalkozni a jelen cikk keretében.

Kemény György született 1875 július 4-én az Abauj Torna vár megyei Garadna községben. Már hat éves korában elkerült a szülei háztól, hogy megtanulja a német szót, ami azonban nem fogott rajta — nagyon tulságosan. Kö-

zépiskoláit Kassán és Egerben végezte. Kassán tett érettségit. Két évig tagja volt a zire-ciszterci tanítórendnek. Nevelő volt örgróf Pallavicini János családjánál, annál a Pallavicininél, aki konstantinápolyi nagykövet és egyideig helyettes külügyminiszter volt.

Közben besorozták egyéves önkéntesnek, de nem volt hajlandó az osztrák-magyar hadseregben szolgálni és ezért elhatározta, hogy kijön Amerikában lakó szüleihez és testvéreihez Clevelandba.

1906 október első hetében érkezett Clevelandba. November 3-án kötött házasságot Románszky Franciskával, akivel 46-ik éve él boldog házasságban. Első gyermekük 1907 októberében született. Az első követte még kilenc gyerek, összesen tehát tiz. Ezek közül kettő fiú, 8 leány.

Az első időkben munkakereséssel töltötte idejét, majd elővasaló volt egy szabócégnél. Heti három dollárért vasalt napi tíz órahosszat 22 fontos vassal.

Rövidesen a Szabadsághoz került és heti öt dollárért munka társ lett. Közel hét évig volt a Szabadság segédszerkesztője Kohányi Tihamér idejében, majd 1913-ban megvált a Szabadságtól és megindította a "Dongó" c. vicclapját, amit 29 évig szerkesztett.

Első könyve "Száz vers" címen 1908-ban jelent meg Clevelandban. "Vas András" című könyve 1923-ban jelent meg és a könyv olyan nagy feltűnést keltett Ma

gyarországon, hogy a Petőfi Társaság még abban az évben egyhangulag tagjává választotta.

1926-ban volt először Magyarországon feleségével együtt. Megtartotta székfoglalóját a Petőfi és Országos Gárdonyi Géza irodalmi társaságoknál, majd felolvasásokat és előadásokat tartott a legtöbb nagy magyar városban.

1938-ban újból Magyarországon járt és előadásokat tartott Budapesten, a pécsi egyetemen és több magyar városban. Ez alkalommal az Országos Gárdonyi Géza irodalmi társaság tiszteletbeli tagjává választotta.

Kemény György jelenleg tagja Magyarországon a Petőfi Társaságnak, tiszteletbeli tagja az Országos Gárdonyi Géza Irodalmi Társaságnak, a Gyóni Géza Irodalmi és az egri Gárdonyi Géza irodalmi társaságok ugyan csak tagjai választották.

Írói és újságírói pályáját már 17 éves korában kezdte, amikor is szerkesztője volt az egri Diák újságnak és ugyanakkor az első díjat nyerte meg az irodalmi versenyen. Németből fordított nőirat közölték több lapban.

Amerikában negyvenhatodik éve foglalkozik magyar újságírással és szépirodalommal. 45 éves házassági évfordulója alkalmából jelent meg "Orgonavirágok" című könyve. Kéziratban levő verses munkái meghaladják a husz kötetet. Egy év alatt nyolc kötetre való verses gondolatot írt meg. Összesen tizenhat ezer verses gondolatot.

Verses munkái mellett közel husz kötetre rugnak prózai munkái, szindarabjai stb.

1942 július havában lesz 50 éve annak, hogy Kemény György magyar író-mesterember és az öt venedik évforduló alkalmából elhatározta, hogy megírja Amerika nemzeti époszát két kötetben: George Washington és Abraham Lincoln címen azért, hogy lerója háláját fogadott hazájával szemben és egyben hasznára legyen a magyar szülőhazának, a magyar ságnak és elsősorban is az amerikai magyarságnak.

Ehez sok tanulmányra és előkészületre van szüksége és éppen ezért jóltennék az amerikai magyarság, az amerikai magyar testületek, ha ebbeli törekvésében támogatnák.

Kemény György írásainak még kis töredékét is alig ismeri az amerikai magyarság, mert a rengeteg írás kiadására az anyagiakban nem valami nagyon bővelkedő költőnek nem telik a könyvek kiadására.

Helyén valónak találjuk, hogy idézzünk néhány megemlékezést Kemény György írói munkásságának 40 éves fordulóján elmondott beszédekből.

Tehel László méltatásából ki ragadjuk a következőket: "Arany János óta még senki se festette meg a magyar föld lelkét, a föld emberének jellemét, a pusztai életet olyan festői szépséggel és mély igazsággal, mint Kemény György, aki a szépségeket meg toldotta még az Amerikába szakadt magyarok sorsának megkapóan hű és igaz leírásával. "Vas András" husból és vérből van. A magyar jellem ideálja...

Magyar és amerikai magyar élete tünk pompás és találó rajza Vas András históriája, melynek nyelvezete tözsgyökeresen magyar, leírása pedig vetekszik Arany János festői leírásával. Kemény "Vas András" könyve, korunk legkiválóbb epikus költőjévé avatja őt."

Dr. Ortutay Lajos 1938 december havában Budapesten tartott előadásából kiemelhetjük a következő sorokat: "Vas András" megjelenése, feltűnése irodalmi esemény. A "Toldi" óta hasonló színvonalú elbeszélő költemény nem jelent meg a magyar irodalomban, sőt bizonyos tekintetekben felhaladta azt... Valami különös új és friss levegő árad ki ebből a műből, amit áthatott a szó legnemesebb értelmében vett demokrácia; az a demokrácia, mely csak a végzett munka s lélek nemessége szerint tesz különbséget ember és ember között. Az a magasrendű demokrácia csendül ki a műből, amely szerint a nagyobb izomerő nem pusztán arra való, hogy leüsse a gyöngébbet, hanem inkább arra, hogy támogassa az összeroskadót, s amely szerint a szellemi erőnek, a nagyobb tudásnak nem lehet az a célja, hogy lenézzék a saját hibáján kívül tudatlant, vagy a legkevesebbet tudót, hanem inkább csakis az lehet az emberileg nemes rendeltetése, hogy magához emelje és okosabbá tegye elmaradt ember testvéreit." (Böles és igaz szavak. Szerk.)

Watson Kirkeonell, híres canadai tanár, műfordító megemlékezéséből idézzük a következőket: "A special place of honor must be reserved for George Kemény, of Detroit, the earliest and most prolific poet of them

all, the doyen and poet—laureate of the Dispersion, whose eminence is shown by his being the only honorary fellow of the Petőfi Society of Budapest in the whole of United States."

Kemény György sem lehetett próféta hazájában. De amit az óhaza vesztett elsodródása folytán, mi amerikai magyarok — nyertünk azáltal.

Kemény György rengeteget írt össze a lefolyt ötven év alatt. Ugy elbeszélései, mint költeményei sok derűt és élvezetet varázsoltak az olvasók lelkiületére minden időben.

Szerintünk neki ma egyik napi lapunk szerkesztői székében kelletne ülnie! S ehelyett az elfogult és türelmetlen "jóbarátai" kiszorították írásait minden helyről, úgyannyira, hogy ma kereset nélkül van.

Mi őszinte érzéssel és bajtársi rokonszenvvel köszöntjük őt a jelentős mértföldjelzőnél és arra kérjük a kegyes Végzetet, hogy tartsa meg őt a legjobb egészségben és kedélyben szeretett családjá körében, hogy még sokáig gyönyörködtethessen bennünket szellemi kincseivel.

Chicago megértő női sziveit felkérjük, hogy hassanak oda, hogy az öregedő, de még lélekben és szellemben friss költőnek

"Orgonavirágok" című szép érzelmenteljes könyvét, mely megrendelhető egy dollárért a szerzőnél: Kemény György, 14920 Stahelm Ave. Detroit, Mich., minél nagyobb számban terjeszszék, hogy kevesebb gonddal foglассon hozzá élete nagy művéhez, Washington és Lincoln amerikai nemzeti hősköltemény megírásához két kötetben, hogy ezzel nem csak saját, hanem az amerikai összmagyarság háláját rója le fogadott hazánkkal szemben. Ez volna a legméltóbb cselekedet aranyjubileuma alkalmából.

A költő

Írta: Kemény György

Mi a költő?
Futóbolond;
Szegényen is
Kincseket ont,
Bánattal is
Szepeket mond.
S míg vigasztal
Más szíveket:
Saját szíve
Csak megreped.

